

אבא בם וכו'. הג' ובין זרעך אחריו שיהיו ישראל נעשים לה מרכבות מרכבות ושכינה שורה עליהם, וכמו שהם למעלה רכב אלהים רבותיים אלפי, שני רבבות ושני אלפים, כך שכינה שורה על שני אלפים ושני רבבות משראל כדכתיב שובה ה' רבבות אלפי ישראל כדפי', והיינו ובין זרעך אחריו למטה כדפי', יעשו לה מרכבה שהיא תשרה עליהם, שאלו הם שנא' בסוד חיות הקדש שור ג' שר אריה ה' אדם וישראל משתלמין להיותם שנאגים והשכינה שאגנה עליהם, והיינו סוד ד' תחומי אות ברית לד' צדדים, דהיינו מן הצפון שור והם שומרים משמרת הצפון בחיותם כובשים יצרים גבורים לעמוד בפרץ נגד יצרים כובשים דיני הגבורה, מן המערב נשר הם אותם השומרים משמרת המערב שלא תחשך אורה ולא תעריב ע"י עסקם בדין ומעמידים שורת הדין על מכונו, והם שונאין ממון שאינו שלהם, והם סוד אלו המסתפקים בעוניים וסובלים ייסורים עליה, כל אלו שומרים משמרת המערב. מן הדרום אריה הם אותם השומרים משמרת הדרום לגמול חסדים תמיד שכל צד גמילות חסדים תלוי בחסד. מן המזרח הם אדם עוסקי תורה, ואלו הם תחומי מרכבת השכינה השורה על שומרי הברית, ועליהם נאמר ובין זרעך אחריו כאשר יהיו נעשים מרכבה באות הברית בתחומין באלו העניינים שהברית מתעטר עליהם תחילה בתוך אלו התחומים. **ומדה** זו עיקר עיסורה בזכרים כדכתיב יראה כל וזכור, המול לכם כל זכר, הזכר אחוז במדת כל ומקיים המצוה הזאת, ואין לנקבה בזה חלק מפני עליו המצוה בסוד עולם הזכר, והיינו רמז מ"י יעלה לנו השמימה ופירשו בתיקונים ראשי תיבות מילה סופי תיבות יהוה, להראות כל זכר דהיינו ע"י הבינה מ"י, יעלה לנו במצוה הזאת למעלה אל עולם הזכר, השמימה אות ה' עולה ונכתרת בעולם הזכר ונכללת בו כדפי'.

ונמלתם את בשר ערלתכם, ירצה כאן גלה פועל המצוה בעצמה באופן מציאותה, כי אין הענין כריתת חלק אבר ח"ו, אמנם הוא ענין שהמציאות היה ראוי לאותו האבר להיותו כך בלי הבשר ההוא, ומום הוא תוספת הבשר ההוא שם שנפל בבריאה, ועתה ע"י כריתת הבשר ההוא מתקנים הבריאה על מתכונתה, וזה יראה בחוש שהרי צורת האבר הפנימית כזה, שהרי ממש סוד העטרה סתומה ונעלמה תחת עור הבשר ההוא הסותם, והגמול פותח דלתות הערלה ופותח הנעול והסתום, והנה כזה יהיו עניינים כי הערלה תסתום אות י' ראש הגויה העטרה המתעטרת על ראש אבר זה, כענין שמורה שהיא צורה שתחפה עליה בשר מיותר, שאינו מן הצורה אלא בשר בעלמא הסותמת ומטמטמת שם, ולזה אמר ונמלתם את בשר ערלתכם, והענין שהדין נותן שהאור העליון הנתפשט בכל העולמות והאור הצפון תתגלה ותאיר, אמנם הב"ה העלים אור שכינתו והצפין טובו מפני חטא אדם הראשון והרשעים והנמשכים ממנו, בענין ששורת הדין נכנס ונעשה שם מסך מבדיל ומעלים, והיינו החיצונים שנתן לשמור

את דרך עץ החיים כדכתיב וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת לשמור, והנה אלו הם שני הערלות, הא' להט החרב שהיא הערלה הנכרתת ע"י חרב כדכתיב עשה לך חרבות צורים, הב' הכרובים הוא כנפי ערלה שנית הנקפלת מכאן ומכאן שהיא שני כרובים סובבים בכנפיהם על הכפורת, ואנו אין אנו כורתים זאת אלא היא פורשת כנפיה ופותחת דלתותיה מכאן ומכאן לגלות אות י' טוב הצפון ודרך עץ החיים, ועל זה נאמר ונמלתם את בשר ערלתכם ממש בשר ערלה שם שהוא יתרון, שהרי תוך הבשר מבפנים צורת האבר מתעלם, ואין בכל האברים כדמות זה שאם תחתוך תחסר הצורה, וזה המול תתגלה צורת האבר, הורה כי ענין זה נוסף על הצורה האמיתית בסבת עון גרמו הנבראים, והיינו ערלתכם הבשר והמום הנוסף בסבתכם, שהרי דרך עץ החיים היה נגלה, ואדם בחטאו הוסיף בשר ערלה והעלים דרך עץ החיים וסתמו, ולזה בשר ערלתכם היא, וחטא אדם הראשון היא בשליחות ידיים והפה, בידיים לקח ובפה אכל, גם זאת המצוה נמול בידיים ומוציין בפה לתקן חטא זה, אדם מושך בערלתו היה והיינו בשר ערלתכם ונמלתם, כדרך שגרמתם בשר ערלתכם ממש באותו הדרך תמולו אותו, והיינו להשלים שם שיעור קומה, האמה בין שתי רגלים הרי היא יסוד בין נצח והוד, וע"י שתי ידיים המוהל משלימה בעשר אצבעות ידיו דהיינו חסד וגבורה הרי היא בעלת חמשה ספירות, שתי זרועות ושתי רגלים והיא נקודה באמצע, יבא הראש שלש ראשונות וישלים הקומה, והיינו הפה פתח הראש כולו, והיינו ונמלתם את בשר ערלתכם להעביר החצונית, והיה לאות ברית אח"כ בשאר הוויות שמתהווים שם משתלם לאות ברית ע"י הפריעה, ועם היות שלא נמסרה לאברהם כאשר יתבאר, עכ"ז המצוה נכתבה בתורה כאן לכל ישראל ורמז רמז לו, והיינו שאברהם תקן מצות קודם, ונתמעכה מרוב תשמיש ירצה ביחודים שגרם אברהם במעשיו הקדומים עתה לא הוצרך אלא כריתת הערלה, אמנם שאר הנכנסים דרך הפתח בתחילת מעשיהם צריכים אל כל המעשה ליכנס אל הספירות העליונות, והיה לאות ברית ביני וביניכם, כי ע"י התיקונים האלו שהם מילה ופריעה ומציצה, המילה כורת החצוני ומשליכו לחוץ, הפריעה פותח דלתות השער שהכרובי לא יתעלם[ו] שם, המציצה מעביר הדם דהיינו דין פנימי שלא יקנתר ויצטער, אח"כ יבוא שם סוד הכתר ברפואה דהיינו באריך אנפין והיינו רטיה, ואח"כ קושרו שם סוד הרפואה לקשור הכל בכתר, והיינו והי"ה לאות, ו' האמה, ראשה י', ה' חמשה אצבעות וחמשה אצבעות המוהל שביניהם אות י' מתגלה, והיינו והיה לאות ברית מאי ברית סוד תרי"ב מצוות שהם הקומה העליונה שכולם נכללים במצוה זו דהיינו ו"ה ה"י, שמי עם י"ה שס"ה ביד שמאל, זכרי עם ו"ה רמ"ח ביד ימין, וע"י שתי ידות והי"ה לאות ביסוד ברי"ת משלים תרי"ב לתרי"ג.

ביני וביניכם, אתם אין אתם משיגים אלא עד סוד

הקדושות אחוזות, המדה הזאת מתראה בהם דרך בם יעברו אל הבחינות החיצונות האלו הנזכרות, ולזה לקיום הברית והשבתת החיצונים צריך שכל עבדים זכרים ימולו, אלא שיליד בית נימול לשמונה ומקנת כסף ביום קנותו, והטעם שיליד בית יש בו קדושה בסוד שמונה מדרגות ומקבל אותה בתוכיות, והיינו יליד בית בסוד השכינה הנקראת בית שמקדש המדרגות כולם, אמנם מקנת כסף הוא נכנס עתה, והוא מתקדש על צד החסד כסף המתפשט לחוץ, ימינו הפשוטה לקבל גרים, מעין זה עבדים הנקנים והימין אוספם פנימה, ומשם יתקדשו ויכנסו מן הנכרית אל האם הקדושה ומדרגותיה הקדושות שהיא פורשת כנפיה, ויש נכנסים תחת כנפיה מיד פנימה, ויש בקצוות כנפיה שהם מדרגות חיצונות קדושות ומשם העבדים, וז"ש מכל בן נכר שהיה לנכרית חצוני בקליפות, ונכנס פנימה אל הקדש עם היות שאין להם נשמות קדושות, אשר לא מורעך הוא עכ"ז יש להם דרך להכלל בסוד אות הברית, והא כיצד המול ימול המל ימול, מתחת רשות ישראל הגמול נכנס ומתפשט אל אלו הבחינות שהם יליד בית ומקנת כסף, אור ישראל בעל העבד מתנוצץ בו ומקדשו וראוי למולו מצד בחינת הקדש המתפשט שם.

והיתה בריתי בבשרכם, תתקשר היסוד בריתי בבשרכם מלכות, לברית עולם להקשר היסוד עם הבינה, והיינו שלשה מדרגות הזכר אל הנפש והרוח בקשרת עמה, והיינו בריתי מצד הרוח, בבשרכם עם המלכות, לברית הרוח עם הנשמה, עולם דהיינו קשר עשרה ספירות המלכות בשרכם עם ששה קצוות ברית, קצוה התחתון בבשרכם מלכות, וקצוה העליון בבינה, לברית עולם דהיינו שלש ראשונות, והנה ע"י היות אות ברית מתפשט בכל המקומות תזכו אל סוד המדרגה הזאת. **וערל** זכר אשר לא ימול, עד כאן גמרנו שכר טוב של המצוה ומעתה התחיל לדבר בעונש המבטל המצוה, דהיינו שגורם פגם למעלה דהיינו שמשליט הקליפות באות ברית קדוש, כי הגוי הוא חיצוני, אמנם הקדוש הפנימי שהוא ערל ומבטל המצוה הזאת ממש משליט החיצוני במקום קדש ומטמטם וסותם האור העליון ומחשיכו מן המלכות, והיינו שהוא גותן הפסק בין היסוד והמלכות ע"י הערלה המקנת שם, וגודע שהמלכות נפש למעלה שהיא נכרתת ח"ו ונפסקת דהיינו קצוץ גטיעות, לכך ערל זכר אשר לא ימול בשר ערלתו, ירצה ערל זכר שסותם הזכר שלא ישפיע בנקבה דהיינו אשר לא ימול בשר ערלתו, דהיינו הסתימה ההיא אינו פותחה, א"כ מפריד בין זכר ונקבה עליונים ונכרתה הנפש ההיא מעמיה, הם שתי כריתות. הא' מן הרוח והנשמה הב' מכלל הנפשות שהיא יורדת למדורי גיהנם נהפכת לשד ואינה עם שאר עמים נפשות המתענגות בעדון הנפשות במנוחה הידועה אליהם, לא תבעי לך שהיא פגם במלכות לבד אלא בזכר, את בריתי קשר זכר ונקבה וייתודם ועדותם הפר ובטל, והיינו הפך הקמת הברית הפר ממש בטל הקמתו, והפר אותו המציאות המתפשט אליו כדי להקימו, דהיינו סוד

והי"ה דהיינו אות ברית בין שתי ידיים והנעת הפה תחלת הבינה, עיקר הכל תלוי להביא שם רפואה מן הכתר משלשה ראשונות, ומהפה בחינה אחרונה אל הבינה, ומעלה זה מוטל על הב"ה לעשות, והיה לאות ברית ביני אני אביא שם חלקי, וביניכם תביאו חלקכם אתם מן הספירות התחתונות, ואני מן הספירות העליונות, כל א' יביא שם חלקו, אני אפתח מלמעלה מפנימה ואתם תפתחו מלמטה מבחוץ, נמצא הפתח הזה נפתח בין כולנו, והיה לאות ברית (גלית) אור סוד ברית תרי"ב מצוות שעור קומה שלימה, אות מאיר ביני וביניכם.

ובן שמונת ימים ימול וכו' כאן גלה על סוד זמן המצוה, והענין כי סוד המצוה הזאת היא כללות שתי מדות המלכות והיסוד בעולם הזכר דהיינו סדר זמנים, ולכך סוד גלויה ביום השמיני דהיינו סוד הוד מדה שמינית שם מתגלה היסוד והמלכות, והנה הספירות ממעלה למטה מגיע השמינית בהוד, ולכך אור גבוה מתעלה עד שיורד מדה זו ממדרגה למדרגה, ביום השמיני הגיע אור היסוד והמלכות אל הוד שם נתגלה, ואילו היה בתשיעי היא מילה אמנם מורה שמתפשט היסוד עוד למטה וכבר עמד אורו כבוש בומנו, שהמדה הזאת השמינית האצילה היסוד והמלכות גלה אותם למטה, לכך צריך ביום השמיני ביום ולא בלילה מצד הרחמים תתגלה האור הזה מן ההוד, ואלו המתין יותר הרי נכבשה המדה יותר מן הראוי, וממטה למעלה בינה שם סוד הצדיקים מתעטרין בעולם הבא, (?) הצדיקים בג"ע, לכך בעליה ובירידה, בירידה י' של יסוד, ובעליה י' של חכמה, וכאן עטרת בראש הצדיק, וכאן כתר בראש חכמה, א"כ לכל הצדדים בן שמונת ימים ימול לכם כל זכר, עד שיגיע אליכם אור הזכר יסוד, ימול לכם כל זכר שבסוד למנצח על השמינית הנצח על ההוד שם יתגלה אור היסוד אליכם, ימול לכם כ"ל שיורד מעולם הזכר אליכם אל בחינתכם למטה, אמנם אליו יעלה ממטה למעלה עד שתכנס בשמינית, ושם תתעטר ב"י חכמה וכתר עליו, דהיינו בסוד הבינה שמינית ששם כללות המדות כדפי', והיינו לדורותיכם דירה עליונה בינה ודירה תחתונה מלכות, דהיינו דור עליון מהבינה, ודור תחתון מהמלכות, והיינו סוד גילוי אות י' עליונה ואות י' תחתונה כדפי'.

יליד בית ומקנת כסף וכו' היינו ובכלל המצוה לימול העבדים, והטעם לענין הזה הוא מצד היות אור היסוד מתפשט בכמה בחינות מציאות אל מציאות, עד היותו מתגלם אל תוך הערלה עד שנאחו בו ישמעאל מבחוץ, והיינו אומרו ידו בכל ויד כ"ל בו, הנה הוא נאחו מבחוץ במדת כל, וגם כל יש בו התפשטות שם לצורך הברית, ולכן נאחו ונסבך שם ישמעאל ומבחינה זו נמולו בעלי שכם, ומבחינה זו היא מילת המצרים, ועי"ז יודכחו ויכנסו כדי ליהנות מיוסף ומוזנו, וכן בעלי שכם כדי שיכפרו קצת בעולם זה ויצאו מתחת שעבוד השרים כדפי' בוזהר שם, ויהיו בצד החיצונים הנכבשים תחת יד הקדושים, ולזה [ת]תפשט המצוה בעבדים שהם בקליפות

תשעים, וכאשר יוכלל זכר בנקבה ונקבה בזכר יהיה י"צ ח"ק, דהיינו י' בן מאה וח' היא חכמה תשעים, והחליפו מקומם יצחק, ולכך ויצחק ויאמר, ועיקר היא הלידה וההולדה שהיא באה מצד ח"י י"ח, ח"י בחכמה והחכמה תחיה בעליה, י"ח בבינה שאות י' נכנסת אליה שהיא ח' שמינית, ויהיה ח"י י"ח ביסוד בעל ההולדה והלידה שהוא גורם הפוכות והיינו ביצחק, וכשראה הסוד הזה וראה ישמעאל שכנגדו מבחוח שהוא אחוז בברית ידו בכל ויד כל בו כדפי', אמר לו ישמעאל יחיה לפניך יהיה קשור בסוד ח"י, עם היות שאינו בק"ץ לפחות יאחז בו סוד ח"י י"ח כדפי', ונודע שהיה אברהם בן שמונים ושש שנה דהיינו פ"ו אלהים, ונודע כי שם אלהים נתקן מדיניו ע"י ח"י היסוד הנכנס אליו, וכשראה ישמעאל למטה בסוד המיתה התפלל שיהיה קשור בחיים ויהיה צדיק לא ירד למטה משם אלהים אל החוץ אלא למעלה משם אלהים אל הקדש בסוד היסוד ויהיה זריעתו קדוש, וכבר ידע שלא היה יכול לעלות למעלה אל סוד המדרגה העליונה אלא שיאיר מן החי הקדוש והיינו יחיה לפניך כדי שיהיה קדושה, כי מלת ישמעאל יסייע שמ"ע במלכות, א"ל אל חי מצד היסוד, בהיותו חושב אברהם שיצליח נטיעה זו קצת, לזה אמר הב"ה לו אבל שרה אשתך, אמת שישמעאל אתה חפץ לכוללו שם ולא יוכלל, אבל משרה תצליח להכלל שם, כי ישמעאל אינו כשר מכל צדדיו שהרי אמו ילדתו למטה, אבל שרה יש בה שני סגולות טובות, הא' אינה מצרית ולא שפחה אלא אשתך בת זוגך מצד החסד, ואינה יולדת למטה ממנה אלא למעלה יולדת לך לצד מעלה ממטה אליך בן, וקראת את שמו יצחק שהוא יכלול כל הבחינות הנזכרות י"צ ח"ק, הרי היסוד שהוא הקושר כל הבחינות האלו בסוד הגבורה, והגבורה נמתקת צחוק ולא בכיה.

והקימותי את בריתי אתו, סוד אות הברית קץ היותו

אבר ק"ם ח"י ק"ץ ח"י, והקימותי את בריתי אתו לברית עולם, אחוז עד הבינה לזרעו למשוך ע"י היסוד מצד הבינה נשמות ידועות קדושים לזרעו אחריו, אלו נכללים במדרגות קדושות עליונות. הנה ליצחק שמו יצחק לעתיד וישמעאל שמו לעתיד, אמנם אינם שוים כי יצחק לעתיד, אבל ישמעאל אינו נכלל באות י' אלא שמעתיד עבר, אתה נכללת בסוד שמ"ע שמע אל והוא ירד למטה, כבר נטל חלקו ברכתי אותו השפעת י חלקו, אמנם ברכתו יעשה פירות למטה במקומות, והפרתי אותו והרבתי אותו במאד מאד, עם היות שהוא סוד אדם היינו בחוץ בשכנגד, ולכך שנים עשר נשיאים יוליד היינו בחוץ, כמו שיש י"ב גבולים טהורים וקדושים

אור החיים המחיה האבר הוא שנקרא אבר חי יסוד אל חי, וזה הפר חיותו ח"ו, ולזה יופר חיותו מדה כנגד מדה.

סימן כו

ויאמר אלהים אל אברהם שרי אשתך וכו', אחר שנתקן אברהם המוליד ונפתח המקור הזכר להוציא תולדות נתקנה הנקבה גם היא (להנאתה) [להיותה] בית קיבול אל התולדות, מקודם היתה שר' י' נקודה סתומה שאינה מקבלת תולדות כדפי' בשיר השירים בפסוק באר חפרוה שרים שהיא צריכה חפירה, עתה שנקראת שרה דהיינו שנעשת ה' באר שחפרוה השרים ג' אבות ונעשית ה' שלשה ויון מתוקנת לקבל הזכר, ונקודת י' נתפשטה ונעשת בית קיבול, ולזה אמר שרי אשתך היא אשתך, שודאי האשה אינה נכנסת ברשות בעלה אלא בסוד י' נקודה סתומה והבעל עושה אותה ה', לא תקרא את שמה שרי שהרי שם האשה ביד הבעל ודאי שהוא המתקן אותה, כי שרה שמה ונתקנה כדפי'. וברכתי אותה מן הימין מקום הברכה אשת אברהם מקום הברכה, וגם נתתי ממנה לך בן מצד הגבורה שמשם יצחק, ולזה אמר וג"ם שודאי תוספת גדול הוא להוליד אברהם ממנה בגבורה, המים הרו וילדו אפילה, וגם נתתי ממנה לך בן נוסף על הברכה, ואח"כ מן הימין וברכתיה בת"ת הקושר בימין כדי שיהיה ביצחק כח להוליד יעקב, והיתה לגוים כדי שיהיה יעקב זה מוליד י"ב שבטים התפשטות י"ב גבולי אלכסון שבת"ת עולם הזכר, וזה הוציא יצחק מבטן אמו לתת ביעקב כח זה, מלכי עמים יתפשטו י"ב זכרים למטה במלכות בי"ב מלכים שבמלכות, הרי י"ב שבטים למטה בנקבה שכל א' וא' גרם, ומלך עליהם הנשיאים על השבטים, והיינו מלכי גויים ממנה מהברכה המסורה בה יהיו אח"כ כי כל הברכה הזאת הוציא יצחק מבטן אמו.

ויפול אברהם על פניו ויצחק, נודע סוד נפילת אפיים היינו סוד ייחוד שמייחד, וכיון שראה אברהם הייחוד הגדול הזה שהיה הב"ה עושה על ידו וייחד כן בסודו, ונודע קשר אברהם על פניו היינו חסד למטה ע"י היסוד במלכות, והיינו אומרו ויצחק דהיינו שהמלכות תהיה בת תשעים מדרגות והזכר מאה והיינו קץ דיצחק, וסוד נפילת אפיים היינו ח"י שהחיות מוסר שם אליך ה' נפשי אשא והיינו יצחק, ולזה אמר סוד ח"י הלבן מאה והלבנת תשעים ק"ץ, שזה ודאי כללות מדרגה גדולה נפלאה כלל המדרגות העליונות, והנה הזכר כולל עשרה כלולות מעשר, והנקבה תשעה עד עשרה שהיא חכמה תתאה דאתי מחכמה עילאה ובה כלל מעשר